

L Ö G

29

7. apríl

um atvinnuleysistryggingar.

FORSETI ÍSLANDS

gjörir kunnugt: Alþingi hefur fallizt á lög þessi og ég staðfest þau með samþykki mínu:

1. gr.

Stofna skal atvinnuleysistryggingasjóð. Stofnfé sjóðsins er verðlækkunarskattshluti samkvæmt lögum nr. 42 14. apríl 1943, sem er í vörzlum Tryggingastofnunarinnar við gildistöku laga þessara.

Árlegar tekjur atvinnuleysistryggingasjóðs eru þessar:

- a. Iðgjöld atvinnurekenda samkvæmt 5. grein.
- b. Framlag frá sveitarfélögum samkvæmt 11. grein.
- c. Framlag úr ríkissjóði samkvæmt 12. grein.

Tekjur samkvæmt stafliðum a.—c. skulu færðar á sérreikning verkalýðsfélaganna við sjóðinn, sbr. þó 7. gr. 3. mgr.

2. gr.

Stjórn atvinnuleysistryggingasjóðs skipa 7 menn, einn tilnefndur af Alþýðusambandi Íslands, einn tilnefndur af Vinnuveitendasambandi Íslands og 5 kosnir af sameinuðu Alþingi með hlutfallskosningu. Varamenn skulu vera jafnmargir og aðalmenn og valdir með sama hætti og þeir. Skipun stjórnarinnar fer fram eftir gildistöku laga þessara og síðan að loknum hverjum almennum alþingiskosningum.

Ráðherra skipar formann og varaformann sjóðsstjórnar úr hópi þeirra aðalmanna, sem valdir eru af sameinuðu Alþingi.

Ráðherra ákveður þóknun stjórnarnefndarmanna.

3. gr.

Tryggingastofnun ríkisins annast reikningshald og daglega afgreiðslu atvinnuleysistryggingasjóðs og skal sjóðurinn vera í vörzlum hennar. Handbært fé sjóðsins skal Tryggingastofnunin ávaxta eftir því sem við verður komið í lánsstofnunum á þeim stöðum, þar sem fé sjóðsins fellur til. Ef handbært fé verður meira en ætla má nauðsynlegt til greiðslu bóta samkvæmt lögum þessum, er stjórn sjóðsins heimilt að ávaxta þann hluta fjáris í útlánum eða vaxtabréfum gegn ábyrgð ríkissjóðs eða annarri öruggri tryggingu.

4. gr.

Ákvæði laga þessara taka aðeins til atvinnurekenda, verkalýðsfélaga og meðlima þeirra í kaupstöðum og kauptúnum með 300 íbúa eða fleiri, svo og til allra erlendra verktaka, sem hafa með höndum framkvæmdir hér á landi. Ráðherra getur ákveðið, að lögín taki til annarra staða, ef verkalýðsfélög og atvinnurekendur þar óska þess og hlutaðeigandi sveitarstjórn mælir með því.

Gjaldskyldur atvinnurekandi telst hver sá, er hefur í þjónustu sinni mann, 16 ára eða eldri, sem tekur laun samkvæmt kjarasamningi verkalýðsfélags eða samkvæmt gildandi launataxta verkalýðsfélags.

Verkalýðsfélög teljast samkvæmt lögum þessum félög verkafólks, sem vinnur hvers konar daglaunavinnu, svo og annarra, sem vinna fyrir launum við sams konar vinnu, svo sem félög sjómanna, starfsfólks við iðnað, flutninga á mönnum og vörum og þjónustu í veitingahúsum, starfsfólks í brauða- og mjólkurbúðum og önnur sam-

29 bærileg félög. Félag skrifstofufólks og afgreiðslufólks í verzlunum, fastlaunaðra opinberra starfsmanna, lækna og annarra sambærilegra aðila teljast ekki til verkalýðsfélaga.

Lögin taka til þeirrar vinnu, sem framkvæmd er á stöðum, sem um getur í 1. mgr. þessarar greinar. Enn fremur skulu lögin taka til vinnu utan þessara staða, ef þau taka til hlutaðeigandi verkamanna og atvinnurekandi á heimilisfang á stað, sem um ræðir í 1. mgr., eða er erlendur verktaki.

5. gr.

Atvinnurekandi skal greiða iðgjald til atvinnuleysistryggingasjóðs, að upphæð kr. 4.88, miðað við vinnuviku, unna í þjónustu hans. Verði breyting á grunnkaupi Dagsbrúnarverkamanns í almennri dagvinnu, breytist iðgjaldið í samræmi við það. Iðgjald þetta skal greiða með visitöluálagi, samkvæmt meðalvisitölu þeirri, sem umrætt kaup hefur verið greitt eftir árið á undan.

Sé um tímavinnu að ræða, teljast 48 stundir í viku, en brot úr viku telst heil vika.

6. gr.

Iðgjöld atvinnurekenda samkvæmt 5. gr. skulu skattyfirvöld leggja á með tekju- og eignarskatti og semja skrá um gjaldendur og upphæðir þær, sem þeir skulu greiða. Iðgjöld þessi skulu innheimt í heilum krónum. Þó skulu iðgjöld af lögskráðum sjómönnum lögð á og innheimt fyrir fram af lögskráningarstjórum.

Framtalsskýrslur skulu þannig úr garði gerðar, að skýrt sé fram tekið, fyrir hversu margar vinnuvikur atvinnurekanda beri að greiða. Skulu skýrslurnar sýna tölu vinnuvikna í hverri starfsgrein og tilgreina það verkalýðsfélag, sem gert hefur samning eða sett taxa þann, sem hverjum launþega um sig er greitt eftir. Svo skulu og skýrslurnar sýna hve margar vinnuvikur eru unnar í kaupstöðum og kaupstúnum með 300 íbúa eða fleiri og hve margar vinnuvikur eru unnar annars staðar. Þyki vafi leika á, að framtal vinnuvikna sé rétt, skal áætla tölu þeirra eftir öðrum upplýsingum, er framtalið sýnir, en séu þær ófullnægjandi eða hafi framtali ekki verið skilað, þá eftir mati skattyfirvalda. Ef ekki er upplýst um vinnustað samkvæmt framan-sögðu, ber að reikna iðgjald af öllum framtöldum vinnuvikum.

Skattfrjálsir aðilar, er hafa í þjónustu sinni launþega, sem unnið hafa trygg-ingarskyld störf, sbr. 4. gr., skulu senda hlutaðeigandi skattyfirvaldi framtöl um vinnuvikur á sama hátt og skattskyldir atvinnurekendur.

7. gr.

Þar sem eru fleiri verkalýðsfélög en eitt í umdæmi, skal fulltrúaráð félaganna, eða félagin sameiginlega, sé fulltrúaráð ekki til, fyrir lok hvers árs afhenda skattyfirvaldi skrá um þau verkalýðsfélög, sem starfandi eru í umdæminu, ásamt upplýsingum um, hverjar starfsgreinar heyri til hverju verkalýðsfélagi. Starfsgrein skal tilheyra því verkalýðsfélagi, sem gert hefur samning við atvinnurekendur eða sett launataxta, sem viðurkenndur er, varðandi launagreiðslur í starfsgreininni.

Að lokinni samningu iðgjaldaskrár, samkv. 6. gr., skal skattyfirvald skipta heild-arupphæð iðgjaldanna eftir starfsgreinum á reikninga hinna einstöku verkalýðsfélaga á staðnum. Skipta skal úr iðgjöldum vegna utansveitarfólks, sem á heimilisfang á þeim stöðum, sem lög þessi taka til, sem síðan skal skipta eftir starfsgreinum á reikninga hinna einstöku verkalýðsfélaga þar. Sams konar skiptingu skulu skráningarstjórar, sbr. 6. gr. 1. mgr., gera. Gera skal skrá um skiptingu þessa, sem síðan skal send Tryggingastofnun ríkisins, sem færir iðgjöldin á sérreikning verkalýðsfélaganna við atvinnuleysistryggingasjóðinn samkvæmt skránni.

Ef skattyfirvaldi hefur ekki horizt skrá sú, sem um er rætt í 1. mgr. þessarar

greinar, fyrir árslok, verða iðgjöld ekki færð á sérreikning félaganna við sjóðinn, en iðgjaldaupphæðin telst þá með stofnfé sjóðsins, ásamt framlagi ríkissjóðs.

29

7. apríl

8. gr.

Gjaldskrá samkvæmt 6. gr. skal liggja frammi almenningi til sýnis samtímis skattskránni.

Kæra má til yfirkattanefndar og ríkisskattanefndar eftir sömu reglum og gilda um kærur út af tekjuskatti. Yfirkattanefnd og ríkisskattanefnd skulu endurskoða og leiðrétta gjaldskrárnar með sama hætti og skrár um tekju- og eignarskatt.

Gjald dagar iðgjalda skulu ákveðnir í reglugerð.

9. gr.

Iðgjöld vegna sjómanna og stjórnenda ökutækja og aflvéla skulu hvíla sem lögveð á hlutaðeigandi skipum, ökutækjum og aflvélum og ganga fyrir öllum öðrum veðum en lögveðum fyrir gjöldum til ríkissjóðs og almannatrygginganna. Iðgjöld vegna byggingar húsa og annarra mannvirkja skulu og hafa sams konar veðrétt í eignum þessum.

10. gr.

Iðgjöld samkvæmt lögum þessum koma til frádráttar við ákvörðun skattskyldra tekna samkvæmt lögum um tekju- og eignarskatt.

11. gr.

Sveitarsjóður skal greiða framlag til atvinnuleysistryggingasjóðs jafnhátt álögðum iðgjöldum, sem samtals eru færð á sérreikning verkalýðsfélaganna í sveitarfélaginu. Framlagið skiptist milli sérreikninga félaganna og færist á þá með sama hætti og iðgjöldin.

Tryggingastofnun ríkisins tilkynnir innheimtumönnum, hverjum fyrir sitt umdæmi, hver eru framlög sveitarfélaganna í umdæminu, strax og henni hafa borizt skrár þær um skiptingu iðgjalda, sem um er rætt í 7. gr.

12. gr.

Ríkissjóður greiðir framlag til atvinnuleysistryggingasjóðs, er vera skal tvöfalt hærra en álögð iðgjöld atvinnurekenda. Upphæð þessari skal skipt á sérreikninga félaganna við sjóðinn og færð á þá með sama hætti og framlög sveitarfélaganna.

Áætlað ríkissjóðsframlag greiðist ársfjórðungslega eftir á, en fullnaðarskil skulu gerð, þegar iðgjöld atvinnurekenda hafa endanlega verið ákveðin.

13. gr.

Iðgjöld samkvæmt 6. grein skulu innheimt af þeim innheimtumönnum ríkisins, sem innheimta tekju- og eignarskatt. Tryggingastofnun ríkisins innheimtir þó iðgjöld, sem ríkissjóði eða ríkisstofnunum ber að greiða. Skulu ákvæði laga nr. 46 14. apríl 1954, um tekjuskatt og eignarskatt, þar á meðal um dráttarvexti og lögtaksrétt, gilda um innheimtu iðgjaldanna, að svo miklu leyti, sem við getur átt.

Um innheimtulaun af iðgjöldum þessum fer eftir launalögum. Innheimtumenn ríkisins annast innheimtu á framlögum sveitarfélaga, sbr. 11. gr., án endurgjalds.

Innheimta skal framlög sveitarfélaganna ásamt manntalsgjöldum og skal innheimta hjá hverju sveitarfélagi sömu fjárhæð og gjaldast á í sveitarfélaginu samtals samkvæmt 5. gr. Skulu innheimtumenn endurgreiða sveitarfélögunum það, sem þau kunna að hafa ofgreitt, eða innheimta það, sem kann að vera vangreitt, þegar fyrir liggur tilkynning frá Tryggingastofnun ríkisins um framlag þeirra samkvæmt 2. mgr. 11. greinar.

29

7. apríl

14. gr. Úthlutun bótafjár fyrir hvert félag eða félagasamband sé undir stjórn nefndar, sem skipuð er 5 mönnum, þrem frá verkalýðsfélagi eða sambandi, einum af Vinnuveitendasambandi Íslands og einum af Vinnumálasambandi samvinnufélaganna. Ef ekki næst einróma samkomulag varðandi úrskurði um bótagreiðslur, getur hver einstakur nefndarmaður áfrýjað til stjórnar atvinnuleysistryggingasjóðs, sem fellir endanlegan úrskurð um málið. Sá, sem sækir um bætur, getur jafnan áfrýjað úrskurði úthlutunarnefndar til sjóðsstjórnar. Nefndirnar kjósa sér sjálfar formann og ritara. Þær starfa eftir reglugerð, er þær semja eftir fyrirmynd, er Tryggingastofnun ríkisins lætur gera. Ráðherra staðfestir reglugerðir þessar. Reglugerð má því aðeins breyta, að leitað hafi verið álits úthlutunarnefndar.

Stjórn atvinnuleysistryggingasjóðs ákveður þóknun til nefndarmanna og úrskurðar reikninga um kostnað við nefndarstörfin, er hvorutveggja greiðist úr sérreikningi hlutaðeigandi félags við atvinnuleysistryggingasjóðinn. Sameiginlegur kostnaður, svo sem þóknun stjórnarnefndarmanna skv. 2. gr. og kostnaður Tryggingastofnunar ríkisins vegna starfa þeirra, sem henni eru falin með lögum þessum, greiðist af fé atvinnuleysistryggingasjóðs, og skal þeim kostnaði jafnað niður hlutfallslega miðað við tekjur, er koma á sérreikninga á árinu.

15. gr.

- Rétt til bóta samkvæmt lögum þessum hafa þeir menn á aldrinum 16—67 ára, sem:
- eru fullgildir meðlimir í verkalýðsfélögum, sem lög þessi taka til og hafa 20 meðlimi eða fleiri. Þó skulu meðlimir félaga, sem hafa færri meðlimi en 20, og gert hafa samning við atvinnurekendur um greiðslur til atvinnuleysistryggingasjóðs fyrir gildistöku þessara laga, öðlast rétt til bóta samkvæmt lögum þessum.
 - hafa á síðustu 12 mánuðum stundað a. m. k. samtals í 6 mánuði vinnu, sem goldin er samkvæmt kjarasamningi eða kaupaxta verkalýðsfélags. Bótaréttur glatast ekki þó að hlutaðeigandi vinni um tíma önnur hliðstæð störf, t. d. kaupavinnu.
 - sanna með vottorði vinnumiðlunar, samkvæmt lögum um vinnumiðlun, að þeir hafi á síðastliðnum sex mánuðum verið atvinnulausir a. m. k. 36 virka daga, þar af 9 daga á síðustu 18 dögum. Í þessu sambandi teljast ekki með þeir dagar, sem hlutaðeigandi hefur átt í verkfalli eða verkbanni, sbr. 16. gr. a-lið, eða notið atvinnuleysisbóta. Í reglugerð, sbr. 14. gr., má ákveða lengri biðtíma og fleiri atvinnuleysisdaga sem almennt skilyrði bótaréttar en gert er í þessum staflið. Enn fremur má í reglugerð setja sérákvæði um lengri biðtíma þeirra, sem hafa árstíðabundna vinnu, hafa tekjur af eigin atvinnurekstri eða hafa haft hærri tekjur en almennt gerist í byggðarlagi þeirra síðustu sex mánuði, svo og um styttri biðtíma fyrir þá, sem hafa húið við skertan vinnutíma undanfarið. Þeir, sem orðnir eru 67 ára, en njóta ekki ellilífeyris, eiga rétt til atvinnuleysisbóta.

16. gr.

Bætur greiðast ekki þeim, sem:

- taka þátt í verkfalli eða verkbann nær til.
- njóta slysa-, sjúkra- eða örorkubóta samkvæmt almannatryggingalögum.
- misst hafa vinnu af ástæðum, sem þeir eiga sjálfir sök á, svo sem drykkju- skaparóreglu.
- sviptir eru frelsi sínu að opinberri tilhlutan.
- ófærir eru til vinnu eða neita vinnu, er þeim býðst að tilhlutan vinnumiðlunar- skrifstofu, samkvæmt lögum um vinnumiðlun, eða á annan hátt, svo að sannað sé, þó því aðeins að ekki hvíli verkfall eða verkbann á vinnunni og

kaupgjald og vinnutími sé í samræmi við taxa eða kjarasamninga hlutaðeigandi verkalýðsfélags, og ekki sé annað vanhæfi á vinnunni, sem úthlutunarnefnd samkv. 14. gr. tekur gilt. Bótaréttur glatast þó eigi, þótt hafnað sé vinnu í öðru byggðarlagi eða í annarri starfsgrein, fyrr en hlutaðeigandi hefur notið bóta í 4 vikur. 29
7. apríl

- f. hafa á síðustu 6 mánuðum haft tekjur, sem fara fram úr 75% af meðalárstekjum almennra verkamanna eða verkakvenna, ef um konu er að ræða, í heimabyggð næstliðið ár. Þó skal ekki miða við hærri tekjur en 300 daga dagvinnukaup verkamanns eða verkakonu í Reykjavík.
- g. dvelja erlendis.

17. gr.

Sá, sem öðlast rétt til bóta samkvæmt 15. gr., á þegar rétt til bóta fyrir þá virka daga umfram sex, sem hann hefur verið atvinnulaus á síðustu 18 dögum virkum. Sé um algert og samfellt atvinnuleysi að ræða undanfarna 18 daga virka, getur úthlutunarnefnd ákveðið, að hefjast skuli greiðsla bóta frá og með 16. atvinnuleysisdegi, enda þótt eigi sé fullnægt skilyrðum um 36 atvinnuleysisdaga á síðastliðnum sex mánuðum. Hafi hinn tryggði vinnu eftir að hann hefur öðlast rétt til bóta, skal við ákvörðun þess dagafjölda, sem greiða skal bætur fyrir, draga frá einn atvinnuleysisdag fyrir hverja þrjá daga, sem hann hefur vinnu.

Hafi hinn tryggði samfellt vinnu í 12 daga eða 18 daga af síðustu 24 dögum, fellur réttur hans til bóta niður, og þarf hann þá að fullnægja skilyrðum 15. gr., c-liðs, til þess að öðlast bótarétt að nýju.

Heimilt skal að fella niður eða stytta biðtíma þeirra, sem notið hafa sjúkra- eða slysadagpeninga og verða atvinnulausir, þegar þær greiðslur falla niður.

Atvinnuleysisbætur greiðast ekki fyrir helgidaga og ekki fyrir skemmri tíma en þrjá daga, og engum skal greiða slíkar bætur lengur en fjóra mánuði ár hvert.

18. gr.

Atvinnuleysisbætur skulu vera kr. 12.00 á dag fyrir einhleypan mann, kr. 15.00 á dag fyrir kvæntan mann og kr. 3.00 á dag fyrir hvert barn, allt að þremur, yngra en 16 ára, sem er á fullu framfæri bótaþega. Í reglugerð samkvæmt 14. gr. má ákveða hærri bætur, þó eigi hærri bætur en svo, að þær nemi kr. 26.00 á dag fyrir einhleypan mann, kr. 30.00 á dag fyrir kvæntan mann og kr. 4.00 á dag fyrir hvert barn, allt að þremur, yngra en 16 ára, sem er á fullu framfæri bótaþega.

Upphæð atvinnuleysisbóta má eigi vera hærri en svo, að þær ásamt öðrum tekjum bótaþega nemi 75% af almennu dagvinnukaupi verkamanna í Reykjavík fyrir 8 stunda vinnu, eða kaupi verkakonu, ef um konu er að ræða.

Bótagreiðsluupphæðir samkvæmt grein þessari eru grunnupphæðir, sem greiða ber verðlagsuppbætur á samkvæmt vísitölu, eftir sömu reglum og greitt er á laun almennra verkamanna í Reykjavík.

Eigi má gera fjárnám eða lögtaf í bótafé samkv. lögum þessum né halda því til greiðslu opinberra gjalda.

19. gr.

Bætur greiðast úr sérreikningi þess félags, sem bótaþegi telst til. Nú er fé eigi fyrir hendi á sérreikningi félags eða sambands til greiðslu bóta, og er þá sjóðsstjórn heimilt að lána stofnfé atvinnuleysistryggingasjóðs í þessu skyni. Ef einnig er þrotið stofnfé sjóðsins, er heimilt að lána milli sérreikninga með ábyrgð ríkissjóðs.

Bætur greiðast ekki, ef fé þrýtur til bótagreiðslna samkvæmt grein þessari.

20. gr.

Umsóknir um bætur skulu ritaðar á eyðublöð, er stjórn atvinnuleysistryggingasjóðs lætur gera. Skulu eyðublöð þessi fást hjá úthlutunarnefndum, skrifstofum

29 Tryggingastofnunarinnar, umboðsmönnum hennar og annars staðar eftir því, sem 7. apríl henta þykir.

Umsækjendum er skylt að svara öllum spurningum og gefa allar upplýsingar, sem nauðsynlegar eru til þess að hægt sé að úrskurða bæt看ur.

Umsóknir skulu sendar úthlutunarnefnd til úrskurðar, sbr. 14. gr.

21. gr.

Úthlutunarnefnd gerir vikulega skrá um þá menn, er hún úrskurðar bæt看ur. Sé ágreiningur um úthlutun, skal þess getið á skránni og tilgreint í hverju ágreiningur sé fólgin. Skrá þessi skal send umboðsmönnum Tryggingastofnunarinnar (í Reykjavík, aðalskrifstofunni).

Úthlutunarnefnd annast sjálf greiðslu bóta, nema hún kjósi að fela Tryggingastofnuninni eða umboðsmönnum hennar bótagreiðslurnar. Að fenginni úthlutunarskrá, skal Tryggingastofnunin, að lokinni athugun sinni á skránni, sbr. 15.—18. gr. laga þessara, láta úthlutunarnefnd í té skrá um bæt看urnar ásamt nægilegu fé til greiðslu þeirra. Úthlutunarnefnd annast þá greiðslu bótanna til einstakra bótaþega, gegn kvittun þeirra á skrána. Að loknum bótagreiðslum skal úthlutunarnefnd afhenda Tryggingastofnuninni skrána.

22. gr.

Lög þessi skulu endurskoðuð eftir tvö ár í samráði við verkalýðssamtökin og samtök atvinnurekenda.

23. gr.

Brot gegn lögum þessum og reglugerðum, settum samkvæmt þeim, varða sektum allt að kr. 10 000.00 til atvinnuleysistryggingasjóðs, og skal fara með þau að hætti opinberra mála.

24. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi, þó skulu ákvæði þeirra um bæt看ur eigi koma til framkvæmda fyrr en 1. okt. 1956.

Ákvæði til bráðabirgða.

1. Iðgjöld skulu greidd af vinnulaunum samkvæmt lögum þessum frá 1. júní 1955.
2. Iðgjöld af lögskráðum sjómönnum frá 1. júní 1955 skulu greidd þegar er lög þessi öðlast gildi, og er óheimilt að lögskrá á skipin nema iðgjöldin séu greidd.

Gjört að Bessastöðum, 7. apríl 1956.

Ásgeir Ásgeirsson.

(L. S.)

Steingrímur Steinþórsson.